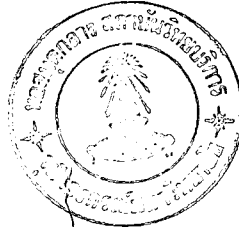

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษาว่า ทักษะและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนาย เจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษาได้หรือไม่ และเจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการใช้บริการการศึกษาเพียงใด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บริการการศึกษา เป็นบริการที่สำคัญบริการหนึ่งในจำนวน 5 บริการของงานแนะแนวใน โรงเรียน เป็นบริการที่มีส่วนเอื้ออำนวยให้การจัดบริการแนะแนวดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย ที่มุ่ง ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนสามารถเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม (Shertzer and Stone 1981 : 40-41) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (พันทิพา อุทัยสุข 2524 : 120)

ดังนั้นบริการแนะแนวในโรงเรียนจึงมีบทบาทมากขึ้น กล่าวได้ว่าหัวใจของการแนะแนว คือบริการการศึกษา (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน 2510 : 21-27; สวัสดิ์ สุวรรณอักษร 2512 : 4-15; สุภาพรรณ โคตรจรัส 2524 : 24; สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ 2524 : 58) และพบว่าสถาบันการศึกษาต้องการนักจิตวิทยาใน สาขาการให้คำปรึกษาและแนะแนวมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา (สุภาพรรณ โคตรจรัส 2524 : 113-118) พิจารณาได้ว่าผู้ ดำเนินการทุกฝ่ายตระหนักในความสำคัญของบริการนี้ว่ามีผลดีต่อนักเรียน แต่มีงานวิจัยในเรื่องที่ ช่วยให้เข้าใจความคิด ความเชื่อของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการการศึกษาน้อย ผลการวิจัยที่ผ่านมา มักได้ข้อมูลเป็นลักษณะที่ว่า นักเรียนไม่กล้ารับบริการการศึกษาของโรงเรียน นักเรียนไม่ให้ความ สนใจเท่าที่ควร นักเรียนไม่ค่อยเห็นประโยชน์ของบริการแนะแนว และนักเรียนที่มีปัญหา มักจะไม่ค่อย

ปริญญาดุษฎีบัณฑิต แต่จะปรึกษากันในระหว่างเพื่อนมากกว่า (ปลื้มจิต สถาพรคำรงค์ 2516; สุชาวดี สุภาโตชะ 2519; ทองเพ็ชร สารมาศ 2515)

ผู้วิจัยจึงสนใจว่า ปัจจุบันนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังเกตกรรมสามัญศึกษา ที่มีหน่วยแนะแนวทั่วถึงทุกโรงเรียนตามลักษณะของการจัดการศึกษาหลักสูตรใหม่นั้น นักเรียนมีความเชื่อ มีทัศนคติ มีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนอย่างไร มีความสัมพันธ์กันมาก-น้อยเพียงใด โดยศึกษาองค์ประกอบเหล่านี้ด้วยทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) ของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่า การศึกษาพฤติกรรมจำนวนมาก สามารถทำได้ด้วยโครงสร้างทฤษฎีที่ไม่ซับซ้อน โดยใช้ทัศนคติจำนวนมากดังกล่าวข้างต้นคือ ทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เพื่อทำนายเจตนาในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล นอกจากศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะนี้แล้ว การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลยังศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อ ที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลด้วย (Ajzen and Fishbein 1980 : 4) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen 1975, 1981; Ajzen and Fishbein 1980) เป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรเกี่ยวกับความเชื่อ ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาและพฤติกรรม ผู้วิจัยขอเสนอสาระของทฤษฎีโดยลำดับแรกจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ว่าเชื่อมโยงกันอย่างไร แล้วจึงกล่าวถึงรายละเอียดที่สำคัญของแต่ละตัวแปร

ก. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล สรุปโดยย่อ (ธีระพร อูวรรณไฉ 2526 : 1-2)

ได้ดังนี้

ฟิชไบน์และไอเซน กล่าวว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่อาจจะเกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจลงมือทำหรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่ง

ใจความของทฤษฎี

1. พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล หรือเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention ย่อว่า I) ของบุคคลซึ่งเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

2. เจตนาเชิงพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัวคือ

ก) ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินทางบวก - ลบ ของบุคคลต่อการกระทำ เรียกว่าทัศนคติต่อพฤติกรรม (A_B)

ทัศนคติต่อพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral belief : b_i) และการประเมินผลการกระทำ (Evaluation of consequences : e_i) เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$A_B = f \left[\sum_{i=1}^n b_i e_i \right]$$

ข) ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่าตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm : SN) เพียงใด กลุ่มอ้างอิงหมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับบรรณณะของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำของตน (Normative Belief : NB_i) ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่ว่าบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้คนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to comply : Mc_i) เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$SN = f \left[\sum_{i=1}^m NB_i Mc_i \right]$$

3. จากข้อ 1 และ 2 สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$B \sim I = f [A_B w_1 + SN w_2]$$

w_1 และ w_2 เป็นน้ำหนักที่จะได้จากการคำนวณสมการถดถอย

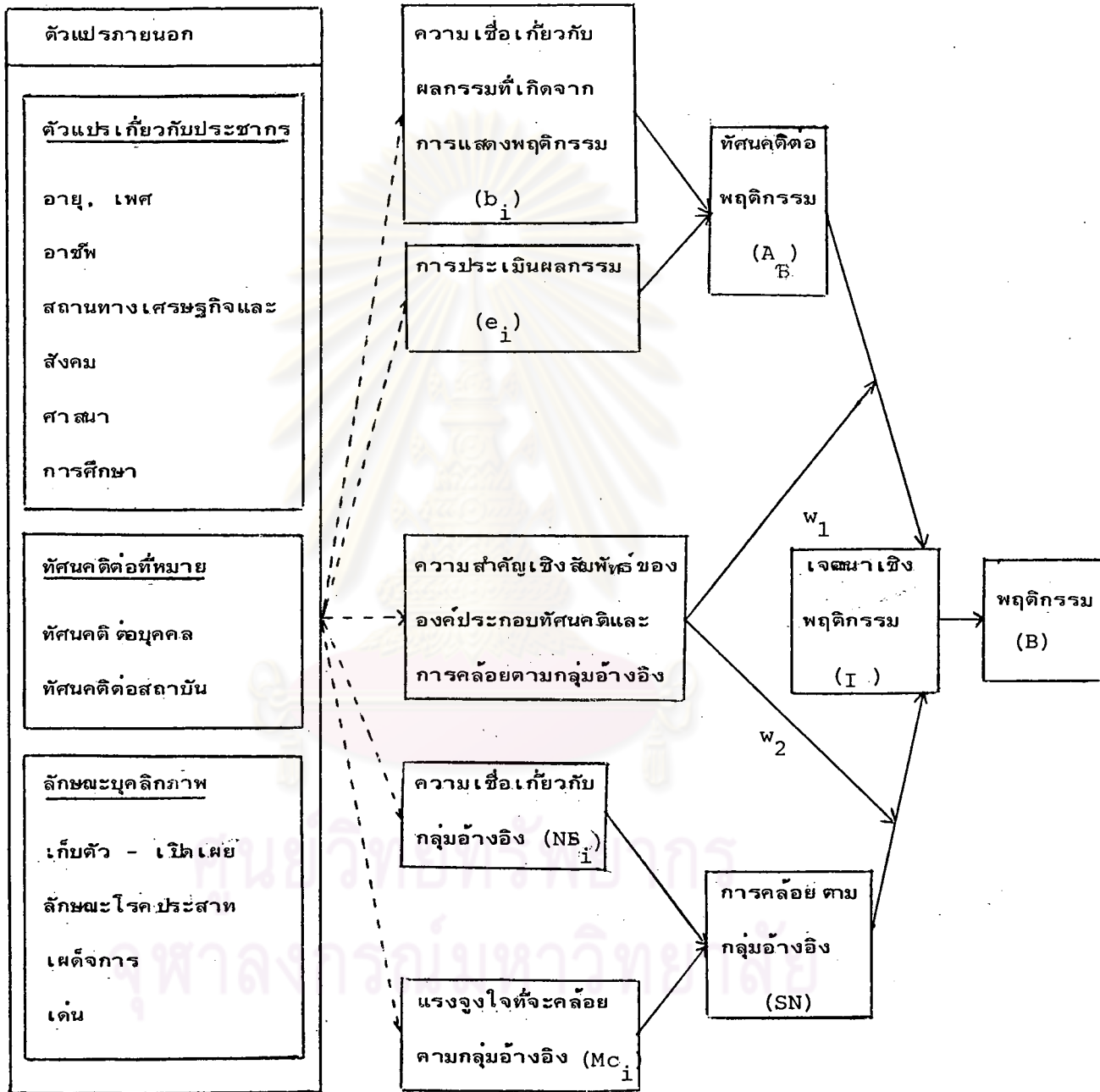
พหุคูณ

4. ความสำคัญของทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนหนึ่งขึ้นกับเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมเอง นั่นคือพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจถูกกำหนดโดยทัศนคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าจากทัศนคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองใกล้เคียงกัน และความสำคัญของปัจจัยทั้งสองนี้ อาจแตกต่างกันจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

5. ตัวแปรภายนอก (External variables) เช่นตัวแปรชีวสังคม ทัศนคติต่อเป้าหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือบุคลิกภาพ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อความเชื่อเชิงพฤติกรรม การประเมินผลกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (คือน้ำหนักในการทำนาย : w_1, w_2)

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาสาระของทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

----- แสดงความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกับ ตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎี

_____ แสดงความสัมพันธ์โดยตรงเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1

แสดงอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรภายนอกที่มีต่อพฤติกรรม

(Ajzen and Fishbein 1980 : 84)

ข. รายละเอียดที่สำคัญของตัวแปรต่าง ๆ

1. ทัศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward a behavior : A_B) เป็นการแสดงความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ในรูปของการประเมินว่า ดี - เลว หรือชอบ - ไม่ชอบ นอกจากนั้นโดยทั่วไปบุคคลที่มีความเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมนำไปสู่ผลกระทบทางบวกมาก จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีความเชื่อว่าพฤติกรรมนำไปสู่ผลกระทบทางลบมาก ก็จะมีทัศนคติที่เลวต่อพฤติกรรมนั้น ดังนั้นทัศนคติต่อพฤติกรรมของบุคคลจึงเชื่อมโยงกับความเชื่อ ในลักษณะของการพิจารณาความน่าจะเป็นเชิงอัตนัย (Subjective probability) ต่อพฤติกรรมนั้นว่าจะมีผลกระทบอะไร เกิดขึ้นตามหลังการทำพฤติกรรมนั้น

ตัวอย่าง บุคคลหนึ่งระบุว่า " การสูบบุหรี่ของเขาทำให้มีโอกาสเป็นมะเร็งที่ปอด 60 % อธิบายได้ว่า

- การแสดงพฤติกรรมในที่นี้คือ " การสูบบุหรี่"
- ผลกระทบที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมคือ " ทำให้เป็นมะเร็ง"
- ความหนักแน่นของความเชื่อ หรือความน่าจะเป็นเชิงอัตนัยคือ 0.60

พิชไบน์และไอเซน จึงเรียกความเชื่อที่แฝงในทัศนคติต่อพฤติกรรมของบุคคลว่า ความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรม (Behavioral belief) (Ajzen and Fishbein 1980 : 54-56; Fishbein and Ajzen 1981 : 340-341)

ในประเด็นที่เกี่ยวกับความเชื่อนี้ พิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen 1975 : 218-220)กล่าวว่า แม้บุคคลจะมีความเชื่อมากมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ก็มีความเชื่อจำนวนไม่มากนักที่จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและ เป็นตัวกำหนดทัศนคติในขณะหนึ่งขณะใด โดยเขาอ้างอิงถึงการวิจัยเกี่ยวกับช่วงความจำ (Attention span) และกระบวนการข่าวสาร (Information processing) ที่แสดงว่าบุคคลสามารถที่จะรับรู้และใส่ใจข้อความ (Item of information) ได้ครั้งละ 5 ถึง 9 ข้อความเท่านั้น ดังนั้นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อที่หมายของทัศนคติ จึงถูกกำหนดโดยข้อความเชื่อระหว่าง 5 ถึง 9 ความเชื่อที่มีต่อสิ่งนั้น และกลุ่มความเชื่อ

เหล่านี้เรียกว่า ความเชื่อที่เด่นชัด (Salient belief) นอกจากนั้นยังสามารถที่จะรู้ความเชื่อที่เด่นชัดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อการกระทำใด จากการถามให้ตอบแบบอิสระ (Free response format) เกี่ยวกับคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะ หรือผลกรรมที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรม ดังนั้นความเชื่อที่เด่นชัดของแต่ละบุคคลอาจจะแตกต่างกัน ในการวัดความเชื่อของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จึงพิจารณาจากความเชื่ออันดับแรก ๆ (5 ถึง 9) ของกลุ่มที่มีความถี่สูง (modal salient beliefs) นำมาจัดอันดับตามความถี่ และคัดเลือกข้อความเชื่อต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มความเชื่อที่เด่นชัด ซึ่งวิธีการพิจารณาเพื่อเลือกข้อความเชื่อเป็นไปได้ 3 วิธี (Ajzen and Fishbein 1980 : 70-71) คือ

- ก) พิจารณาเลือกข้อความเชื่อที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดจำนวน 10 ถึง 12 ความเชื่อในการสำรวจ
- ข) พิจารณาเลือกข้อความเชื่อทั้งหมดที่กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10 % หรือ 20 % กล่าวถึง
- ค) พิจารณาเลือกข้อความเชื่อที่มีความถี่สูงที่สุด ไปจนถึงข้อความเชื่อที่ทำให้รวมความถี่ได้ 75 % ของความถี่รวมทั้งหมดของทุก ๆ ข้อความเชื่อ

สำหรับการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม พิซไบน์และไอเซนได้เสนอวิธีการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม 2 วิธีคือ

ก) การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมของบุคคล ด้วยการประเมินความรู้สึกในลักษณะของความชอบ - ไม่ชอบ หรือ ดี - เลว จากมาตราจำแนกความหมาย (Osgood, Suci and Tannenbaum 1957) ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่าเป็นการวัดทางตรง (Ajzen and Fishbein 1980 : 54-56)

ข) การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม โดยการทำนายจากผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความหนักแน่นของความเชื่อที่เด่นชัดเกี่ยวกับผลกรรมกับการประเมินผลกรรมของบุคคล (Ajzen and Fishbein 1980 : 67; Fishbein and Ajzen 1975 : 301) และบางครั้งก็เรียกว่าเป็นการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางอ้อม

การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทั้ง 2 วิธีนี้ปรากฏชัดว่าการวัดทางอ้อมมีความสัมพันธ์สูง
กับการวัดทางตรง (Fishbein 1963; Jaccard and Davidson 1972; Ostrom 1969
cited by Fishbein and Ajzen 1975 : 227-228) ดังนั้นการศึกษาศนคติต่อพฤติกรรม
ในลักษณะนี้ นอกจากจะได้ทราบทิศทางของทัศนคติแล้ว ยังได้ข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจความเชื่อของ
บุคคลด้วย

2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm : SN) หมายถึง
การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อผู้อื่นที่เขาให้ความสำคัญ โดยรับรู้ว่ามีผู้อื่นที่เขอ้างอิงถึงนั้น คิดว่าเขาควรหรือ
ไม่ควรแสดงการกระทำที่ระบุนั้น ๆ และบุคคลมักมีเจตนาที่จะทำตามการรับรู้ที่เขามีต่อความคิดของ
ผู้ที่เขาให้ความสำคัญ กล่าวคือ ยิ่งบุคคลรับรู้ว่ามีผู้อื่นที่ให้ความสำคัญคิดว่าเขาควรแสดงการกระทำ
มากเท่าใด ก็จะมีเจตนาที่จะกระทำจริงมากเท่านั้น หรือหากบุคคลรับรู้ว่ามีผู้อื่นที่ให้ความสำคัญคิด
ว่าเขาไม่ควรแสดงการกระทำ เขาก็จะไม่มีเจตนาที่จะกระทำ โดยที่ตามความเป็นจริงผู้ที่เขาให้
ความสำคัญอาจจะคิดเช่นนั้นจริง ๆ หรือไม่ก็ได้

การศึกษาศนคติต่อพฤติกรรมโดยทั่วไปมีรูปแบบดังต่อไปนี้

บุคคลส่วนมากที่สำคัญต่อฉันคิดว่า

ฉันควร _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ ฉันไม่ควร
มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ น้อย ปานกลาง มาก
ทั้ง 2 อย่าง

แสดงพฤติกรรม X

ตามทฤษฎีนี้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคลยังเป็นผลของการรับรู้ ความ
คาดหวังของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเขาด้วย แต่เป็นการอ้างอิงที่พิจารณาเฉพาะบุคคลพิเศษ
หรือกลุ่มพิเศษ ดังนั้นการอ้างอิงที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด อาจจะไม่เกี่ยวข้องหรือ
ไม่มีความสำคัญกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เสมอไปจะ เกี่ยวข้อง เฉพาะที่เป็นกลุ่มอ้างอิงที่เด่นชัด
(salient referents) และสามารถจะศึกษากลุ่มอ้างอิงที่เด่นชัดได้จากการถามให้ตอบ
แบบอิสระ โดยเลือกกลุ่มอ้างอิงที่ถูกระบุถึงมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างไว้ทั้งที่เป็นฝ่ายสนับสนุนและ

คัดค้าน (Ajzen and Fishbein 1980 : 75-76) ความเชื่อที่บุคคลมีต่อกลุ่มอ้างอิงที่เด่นชัด จึงเรียกว่า ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative belief) พิซไบน์และไอเซนมีความ เห็นว่าการทำนายหรือทำความเข้าใจการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จะต้องทราบความเชื่อเกี่ยวกับ กลุ่มอ้างอิงและเท่านั้นยังไม่พอ จะต้องทราบแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to comply) แต่ละกลุ่มด้วย (Ajzen and Fishbein 1980 : 75)

การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พิซไบน์และไอเซนกล่าวว่าวัดได้ 2 วิธีคือ

ก) การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของกลุ่มตัวอย่าง โดยการประเมิน ความเชื่อของ เขาที่มีต่อความคิด เห็นของบุคคลส่วนมากที่มีความสำคัญต่อ เขา ซึ่งบางครั้ง เรียกว่า เป็นการวัดทางตรง

ข) การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำนายจาก ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความ เชื่อ เกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งบางครั้ง เรียกว่า เป็นการวัดทางอ้อม

พิซไบน์และไอเซน กล่าวว่าต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน แสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN) กับการวัดทางอ้อม $[\sum NB_i Mc_i]$ คือมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง .625 ถึง .910 (Fishbein and Ajzen 1975 : 314)

ทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นตัวแปรทำนายที่ใช้ทำนาย เจตนา เชิงพฤติกรรม และด้วยเทคนิคถดถอยพหุคูณจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (w_1, w_2) ใช้ประมาณค่าน้ำหนักในการทำนาย ซึ่งเป็นค่าที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ ของทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำนายเจตนา เชิงพฤติกรรม (Fishbein and Ajzen 1975 : 303; Ajzen and Fishbein 1980 : 58) และค่านี้ จะแปรผันไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ชนิดของพฤติกรรม ที่หมายการกระทำ และลักษณะ สภาพการณ์หรือบริบท (Fishbein 1966; Triandis 1964; Glassman 1971; Ajzen and Fishbein 1970; Ajzen 1971b cited by Fishbein and Ajzen 1975 : 311-313)

13. เจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรม

ตามทัศนะของพิชไบน์และไอเซน เจตนา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและ เป็นตัวทำนายพฤติกรรมได้ด้วย หากมีการวัดที่เหมาะสม (Ajzen and Fishbein 1980 : 41) ดังนั้นเพื่อความเข้าใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการนำทฤษฎีนี้ไปใช้สร้างแบบสำรวจ ผู้วิจัยจึงสรุปสาระที่เกี่ยวกับพฤติกรรมตามหัวข้อที่ไอเซนและพิชไบน์ระบุไว้ ดังนี้ (Ajzen and Fishbein 1980 : 30-38)

ก) พฤติกรรม แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) พฤติกรรมที่เป็นกรกระทำเดี่ยว (Single action)

แสดงให้เห็นการกระทำได้ชัดเจน สังเกตการกระทำได้ง่ายว่าทำหรือไม่ทำ เช่น พฤติกรรมการฟังเทศน์ พฤติกรรมการซื้อโทรทัศน์ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ ฯลฯ

2) พฤติกรรมที่มีหลายการกระทำ (Behavioral categories)

เป็นกลุ่มการกระทำ ที่แสดงถึงการกระทำด้านบวกและลบทั้งหมด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำหรือบุคคลที่กระทำ พฤติกรรมที่มีหลายการกระทำนี้สังเกตโดยตรงไม่ได้ แต่สังเกตได้จากการกระทำ เฉพาะแต่ละการกระทำที่ประกอบกัน เป็นพฤติกรรม

ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมการลดความอ้วน ประกอบด้วยกรกระทำย่อย ๆ

ดังนี้

- ดื่มน้ำผลไม้ใส่น้ำตาล
- รับประทานอาหารวันละ 2 มื้อ
- งดรับประทานอาหารของว่างจุกจิก
- งดดื่ม เบียร์
- งดรับประทานอาหารไขมัน

ฯลฯ

การกระทำ เหล่านี้ประกอบกันจึงจัดว่า เป็นพฤติกรรมการลดความอ้วน แต่หากสังเกตการกระทำเดี่ยว เช่น การดื่มน้ำผลไม้ใส่น้ำตาล ไม่สามารถสรุปว่าเป็นพฤติกรรมการลดความอ้วน เนื่อง

จากการกระทำนี้อาจกระทำด้วยความชอบดีมากกว่าไม่ใส่น้ำตาล โดยไม่มีเจตนาลดความอ้วนก็ได้

ข) องค์ประกอบของพฤติกรรม (Behavioral elements)

พฤติกรรมที่ศึกษาด้วยทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ ไม่ว่าจะ เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเดี่ยว หรือ เป็นพฤติกรรมที่มีหลายการกระทำก็ตาม การกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ชัดเจน จะช่วยให้ การวัด เจตนาเชิงพฤติกรรม เพื่อทำนายพฤติกรรมทำได้ง่ายและแม่นยำขึ้น

ปัจจัยต่าง ๆ มีดังนี้

- 1) พฤติกรรม (Behavior) ที่ระบุเป็นการกระทำชัดเจน (Action)
- 2) ที่หมายการกระทำ (Target)
- 3) บริบท (Context)
- 4) เวลา (Time)

ตัวอย่าง เช่น "การดูข่าวต่างประเทศกับที่บ้านเวลา 20.30 น." เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ชัดเจน กล่าวคือ

"การดูโทรทัศน์" เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเดี่ยว (Single action)

"รายการข่าวต่างประเทศ" เป็นการระบุที่หมายการกระทำ (Target)

"กับที่บ้าน" เป็นการระบุบริบท (Context)

"เวลา 20.30 น." เป็นการระบุเวลา (Time)

สำหรับกรณีนี้ สนใจศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่มีที่หมายการกระทำชัดเจน และไม่ค่อยสนใจปัจจัยด้านบริบทและเวลาเท่าใดนัก เช่น การถามว่า "ดื่มเบียร์สิงห์หรือเปล่า?" โดยไม่สนใจว่าเขาดื่มที่ไหน และเมื่อไหร่ ลักษณะเช่นนี้ต้องพิจารณาบริบททั้งหมดที่พฤติกรรมการดื่มอาจจะเกิดขึ้นได้ และต้องสังเกตตลอดช่วงเวลาระยะหนึ่งที่เป็นไปได้ (Ajzen and Fishbein 1980 : 34).

ค) การแสดงพฤติกรรมแบบมีโอกาสเลือกและแบบปรากฏ เป็นจำนวนหรือ ปริมาณ

การศึกษาพฤติกรรม ควรพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ศึกษา มีรูปแบบการแสดงการกระทำแบบใด เป็นต้นว่า

- 1) แบบที่บุคคลมีโอกาเลือก 2 ทางคือ ทำ หรือไม่ทำ
- 2) แบบที่บุคคลมีโอกาเลือกมากกว่า 2 ทางเมื่อตัดสินใจที่จะทำแล้ว

ตัวอย่างเช่น แทนที่จะสังเกตว่าบุคคลขับรถของเขาไปทำงานหรือไม่ อาจให้เขามั่นทึกว่าใช้วิธีการใดในการเดินทางไปทำงาน โดยมีรายการต่าง ๆ ให้เลือกดังนี้

- ___ รถยนต์ของตนเอง
- ___ โมการถยนต์ที่ผ่านมา
- ___ รถประจำทาง
- ___ แท็กซี่
- ___ รถจักรยานยนต์
- ___ รถจักรยาน
- ___ เดิน

นอกจากนั้นในการศึกษาพฤติกรรมบางครั้ง ประเด็นที่สนใจอาจจะมีใช้เพียงต้องการทราบว่าทำหรือไม่ทำ หรือทำอย่างไร แต่ยังมีสนใจที่ปริมาณหรือจำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่นพฤติกรรมการบริจาคเงิน นอกจากสนใจว่าได้บริจาคหรือไม่แล้ว ยังสนใจจำนวนเงินที่บริจาค ซึ่งอาจมีจำนวนต่าง ๆ กัน ดังนั้นพฤติกรรมที่ปรากฏจึงเป็นได้หลายกรณี ดังนี้

- ___ ไม่บริจาค
- ___ 10 - 50 บาท
- ___ 51 - 100 บาท
- ___ 101 - 150 บาท
- ___ 151 - 1000 บาท
- ___ มากกว่า 1000 บาท

ง) การสังเกตพฤติกรรมซ้ำ (Repeated observation)

การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลมักจะไม่ใช้เวลาเพียงครั้งเดียว แต่ส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาช่วงหนึ่ง ซึ่งผู้สังเกตจะได้ข้อมูลในลักษณะของความถี่ ช่วยให้ทราบขนาดหรือปริมาณ

ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น บางกรณีอาจศึกษาสัดส่วนของเวลากับความถี่ของพฤติกรรม วัดเป็นความถี่เชิงสัมพัทธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปัญหา และพฤติกรรมที่ศึกษา

ตัวอย่างข้อกระทงที่เป็นการสังเกตพฤติกรรมซ้ำ เช่น

ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงประจำทางไปทำงานของนาย ก.

_____ ไม่ใช้รถประจำทางเลย สัปดาห์ในเดือนมีนาคม

_____ ใช้ 1 - 5 วันในเดือนมีนาคม

_____ ใช้ 6 - 10 วันในเดือนมีนาคม

_____ ใช้ 11 - 15 วันในเดือนมีนาคม

_____ ใช้ 16 - 20 วันในเดือนมีนาคม

จ) การเก็บข้อมูลพฤติกรรมจากคำรายงาน (Self-reports of behavior)

พฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรมจำเป็นต้องให้ผู้กระทำตอบด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง เช่น พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง พฤติกรรมการใช้ยาคุมกำเนิด เป็นต้น นอกจากนี้การวัดพฤติกรรมจากคำรายงานยังเป็นวิธีการที่ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายทั้งในกรณีที่เป็นการสังเกตพฤติกรรมซ้ำ วิธีการนี้ช่วยให้การสร้างข้อกระทงเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมให้กลุ่มตัวอย่างตอบทำได้สะดวก โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเดี่ยว สำหรับพฤติกรรมที่มีหลายการกระทำ การวัดจากคำรายงาน จำเป็นต้องแจกแจงพฤติกรรมให้ชัดเจนเป็นการกระท้าย่อย ๆ ที่แสดงว่าเป็นกรณีของพฤติกรรม และสร้างข้อกระทงเกี่ยวกับการกระทำเป็นชุดรายการการกระทำให้กลุ่มตัวอย่างตอบ (Ajzen and Fishbein 1980 : 37-38)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่สนใจตามประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ช่วยให้สามารถกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมได้ชัดเจน การศึกษาเจตนาที่เป็นตัวกำหนดและทำนายพฤติกรรมจึงเป็นไปได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงอีก 2 ประการคือ

๑) ความสอดคล้องในการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรม

การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การกระทำ ที่หมายการกระทำ บริบท และเวลา เป็นวิธีการที่สำคัญที่มีผลต่อความหนักแน่นของ ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรม ซึ่งวิธีการนี้มีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการศึกษาและรูปแบบของพฤติกรรมดังนี้

1) การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเดียว ตัวอย่าง เช่น วัดเจตนาในการแสดงพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งว่าไปเลือกหรือไม่ไปเลือก

ฉันมีเจตนาไปออกเสียงเลือกตั้งที่เขตในวันเลือกตั้ง

เป็นไปได้ _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ เป็นไปไม่ได้
มากที่สุด มาก น้อย ไม่ใช่ น้อย มาก มากที่สุด
ทั้ง 2 อย่าง

2) การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมที่มีโอกาสเลือก ตัวอย่าง เช่น วัดเจตนาเชิงพฤติกรรมในการแสดงการพฤติกรรมการเลือกตั้งที่สนใจว่าผู้ตอบเลือกใคร ซึ่งการวัด ลักษณะนี้จะใช้ข้อกระทงที่เป็นปลายปิดหรือปลายเปิดก็ได้

เจตนาในการเลือกประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1976

_____ ฉันจะเลือกเจอร์รี ฟอร์ด

_____ ฉันจะเลือกจิมมี่ คาร์เตอร์

_____ ฉันจะเลือกผู้สมัครคนอื่น

_____ ฉันจะไม่เลือกเลย

3) การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมที่มีหลาย ๆ การกระทำ เช่นพฤติกรรม ลดความอ้วน จะต้องวิเคราะห์แจกแจงพฤติกรรมให้เป็นการกระทำย่อย ๆ ที่ชัดเจน จัดเป็นדרงชนนี้ ของพฤติกรรม และดำเนินการวัดแต่ละการกระทำเหมือนข้อ 1)

ข) ความคงที่ของเจตนา

เจตนาของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการวัดเจตนา ก่อนเก็บข้อมูล พฤติกรรมกับหลังเก็บข้อมูลพฤติกรรม อาจให้ผลต่างกันได้ เนื่องจากเหตุการณ์แทรกซ้อนทำให้เจตนา

เปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนา กับพฤติกรรมจึงลดลง ยิ่งระยะเวลาระหว่างการเก็บข้อมูลเจตนา กับพฤติกรรมห่างกันมากเท่าใด ก็จะมีโอกาสที่บุคคลอาจได้รับข้อมูลอื่น หรือเกิดเหตุการณ์ที่มีผลการกระทำต่อเจตนาเดิม ฉะนั้นจึงควรเก็บข้อมูลเจตนา เชิงพฤติกรรมให้ใกล้ชิดกับพฤติกรรม เพื่อเพิ่มความแน่นอนในการทำนาย (Ajzen and Fishbein 1980 : 47-48)

4. ตัวแปรภายนอก

ทฤษฎีนี้ระบุว่า เจตนาของบุคคลต่อพฤติกรรมใด ๆ ถูกกำหนดโดยทัศนคติต่อพฤติกรรม (A_B) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ที่เพิ่มจากนี้ จะมีอิทธิพลต่อเจตนาทางอ้อมเท่านั้น คือมีอิทธิพลต่อความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรม การประเมินผลกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางอ้อม หรือมีอิทธิพลต่อความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม หรือมีอิทธิพลต่อความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (w_1, w_2) ทางใดทางหนึ่งหรือทั้งหมดก็ตาม ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้จะส่งผลถึงเจตนาของบุคคลต่อเชื่อ ผลการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทั้งทางตรงและทางอ้อม และความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำนายเจตนา ดังที่ได้แสดงความ เป็นไปได้ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎี

ในภาพที่ 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นการศึกษาว่าการวิจัยที่ใช้ทฤษฎีนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยอย่างไร และได้ผลตามที่ทฤษฎีอธิบายไว้มาก-น้อยเพียงใด ซึ่งพบว่าในต่างประเทศมีผู้สนใจและนำทฤษฎีไปใช้ศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ มากพอสมควร สำหรับในประเทศไทย ยังมีผลงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีนี้น้อยมาก

ก. งานวิจัยในต่างประเทศ

วิโนเคอร์ (Vinokur : 1975) ได้ใช้ทฤษฎีนี้ศึกษาการตัดสินใจวางแผนครอบครัว โดยการสำรวจ ประชากรจากทุกประเทศ ประเมินความสำคัญของคุณค่าต่าง ๆ เกี่ยวกับ รมิบุตรคนต่อไป ตลอดจนความเชื่อของบุคคลใกล้ชิดของคู่สมรส และเจตนาหรือการตัดสินใจในการวางแผนครอบครัว เมื่อขนาดของครอบครัวผู้ตอบมีขนาดแตกต่างกัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่แต่งงานแล้วและเป็น ผิดขาว 71 คู่ โดยมีอยู่ 1 คู่ มีบุตร 1 คน อีก 70 คู่ มีบุตร 2 คน ภรรยาของทุกคู่อายุต่ำกว่า 35 ปี จากการวิจัยพบว่า รูปแบบของทฤษฎีประสบความสำเร็จในการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในการวางแผนครอบครัว การคำนวณสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง กับเจตนาเชิงพฤติกรรมในการมีบุตร พบว่าเป็น 0,85 ($P < .001$) และยังพบอีกว่า องค์ประกอบด้านที่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง อันเป็นความต้องการของสังคมและชุมชน จะเป็นตัวชี้ถึงเจตนาเชิงพฤติกรรมในการวางแผนครอบครัวมากกว่าความต้องการส่วนบุคคล (คือทัศนคติ)

เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ยังมีงานวิจัยที่น่าสนใจของเดวิดสันและแจคคาร์ด (Davidson and Jaccard 1975 : 1073-1082) ซึ่งใช้ทฤษฎีนี้ในการศึกษา และวัดพฤติกรรมวางแผนครอบครัว 3 พฤติกรรม คือ การมีบุตร 2 คนในครอบครัว (Having only two children in completed family : TCF) การมีบุตร 1 คนในระหว่าง 2 ปีข้างหน้า (Having a child in next two years : NTY) และการใช้ยาคุมกำเนิด (Using birth control pills : BCP) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นหญิงที่แต่งงานแล้วจำนวน 270 คน ในเมืองเออร์บานา แซมแพน รัฐอิลลินอยส์ ได้ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงค่า สัมพันธ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของ $\sum b_i e_i$

และ $\sum NB_i (Mc)_i$ ต่อ I

พฤติกรรม	ส.ส. สัมพันธ์		ส.ส. ถดถอย		R
	$\sum b_i e_i - I$	$\sum NB_i (Mc)_i - I$	$\sum b_i e_i - I$	$\sum NB_i (Mc)_i - I$	
TCF	.631	.629	.405	.400	.712
NTY	.740	.685	.517	.386	.804
BCP	.695	.741	.401	.510	.810

จากตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทัศนคติและเจตนาเชิงพฤติกรรมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและเจตนาเชิงพฤติกรรม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของทุกพฤติกรรมก็มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วย แสดงว่าองค์ประกอบทั้งสองคือ ทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ท่านายเจตนาเชิงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างได้ผลการศึกษานี้จึงเป็นข้อมูลสนับสนุนทฤษฎีได้ชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อการทำนายเจตนาในการวางแผนครอบครัว นอกจากนั้นเดวิดสันและแจคการ์ดวัดทัศนคติทางตรงด้วยมาตราจำแนกความหมายและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางตรง (A_B) กับทัศนคติทางอ้อม ($\sum b_i e_i$) พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง $A_B - \sum b_i e_i$ ในพฤติกรรม NCF NTY และ BCP เท่ากับ .710 .806 และ .749 ตามลำดับ และเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า (Davidson and Jaccard 1975 : 1078-1079)

ขณะเดียวกันยังพบอีกว่า การวัดทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกับการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับเจตนาลดลงดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทัศนคติกับเจตนาเชิงพฤติกรรม

ตัวแปรทัศนคติ	r
การใช้ยาคุมกำเนิด	
ทัศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิด	.778**
ทัศนคติต่อยาคุมกำเนิด	.497**
ทัศนคติต่อการคุมกำเนิด	.202**
ทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัว	.109
การมีบุตร 2 คนในครอบครัว	
ทัศนคติต่อการมีบุตร 2 คนในครอบครัว	.675**
ทัศนคติต่อการมีบุตร	.152*
ทัศนคติต่อบุตร	.001
การมีบุตร 1 คนในระหว่าง 2 ปีข้างหน้า	
ทัศนคติต่อการมีบุตร 1 คนในระหว่าง 2 ปีข้างหน้า	.798**
ทัศนคติต่อการมีบุตร	.225**
ทัศนคติต่อบุตร	.038

N = 270

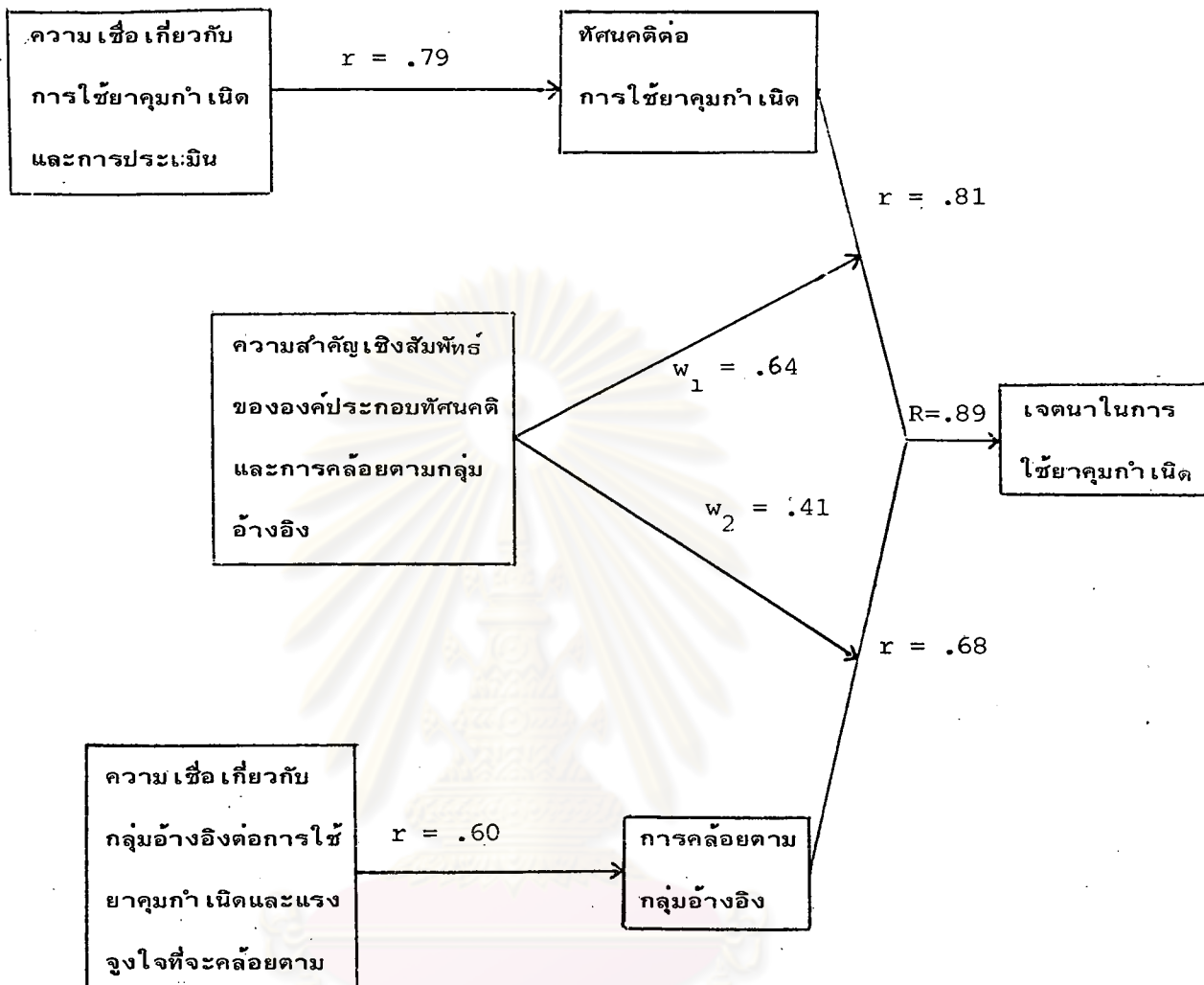
*p < .05

**p < .01

จากตารางที่ 2 รูปแบบของค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับเจตนาจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อการวัดทัศนคติ เบี่ยงเบนจากลักษณะการวัดที่เฉพาะเจาะจงของเจตนา ผลการวิเคราะห์นี้จึงสนับสนุนข้อเสนอมของทฤษฎีนี้ที่ว่า การทำนายพฤติกรรม ควรวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม (A_B) แทนการวัดทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่การกระทำ (A_O)

สำหรับพฤติกรรมการใช้ยาคุมกำเนิด แจคการ์ดและเดวิดสัน (Jaccard and Davidson 1972 cited by Ajzen and Fishbein 1980 : 142) ศึกษาเจตนาโดยทั่วไปในการใช้ยาคุมกำเนิดของนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ที่ยังไม่ได้แต่งงาน เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบที่ซ่อนอยู่ภายใต้เจตนาที่จะใช้หรือไม่ใช้ยาคุมกำเนิดโดยไม่จำกัดช่วงเวลา ชั้นแรกเขาสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็ก ๆ ที่ไม่ใช่ประชากรที่จะศึกษาแต่มีคุณสมบัติเหมือนประชากร เพื่อศึกษาความเชื่อและกลุ่มอ้างอิงที่เด่นชัด นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามมาตรฐาน ซึ่งในแบบสอบถามจะวัด ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม การประเมินผลกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม และวัดเจตนาในการใช้ยาคุมกำเนิด ทิศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิดและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่าทั้งทิศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิดและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นตัวกำหนดเจตนาที่สำคัญของเพศหญิงในการใช้ยาคุมกำเนิด และสามารถทำนายเจตนาได้ ($R = .89$) นอกจากนี้ทิศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิด และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงก็ทำนายได้จากความเชื่อที่เด่นชัด จากการประเมินผลกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตาม คำ สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ทิศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิด การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และเจตนาของกลุ่มตัวอย่าง แสดงเป็นรูปได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านรายละเอียดเกี่ยวกับความเชื่อ แจกการ์ดและเดวิดสัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนา
กับกลุ่มไม่มีเจตนาในการใช้ยาคุมกำเนิด มีความเชื่อบางอย่างเหมือนกัน คือ การใช้ยาคุมกำเนิด
ไม่เสียเงินมาก สะดวก ควบคุมระยะห่างระหว่างการมีบุตรได้ และควบคุมขนาดของครอบครัวได้
การพิจารณาของผู้หญิงที่เด่นชัดและนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะใช้ยาคุมกำเนิดหรือไม่ คือ เรื่องเกี่ยว
กับผลข้างเคียงทางกายภาพของการใช้ยาคุมกำเนิด ความรู้สึกด้านจริยธรรมและประสิทธิภาพ เมื่อ
แน่ใจว่าการใช้ยาไม่เป็นอันตราย เช่น อันตรายในการคลอด หรือเกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด ฯลฯ
ก็จะมีเจตนาที่จะใช้ยาคุมกำเนิด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิด เป็นวิธีที่ใช่ได้
ผลมากต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ (Ajzen and Fishbein 1980 : 146)

ในปี ค.ศ.1976 โปมาซาล และแจคคาร์ด (Pomazal and Jaccard 1976 : 317-326) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริจาคโลหิต โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ (Beliefs) ทศนคติ (Attitudes) และเจตนาในการบริจาคโลหิต (Intentions regarding donating blood) ของนักศึกษาริทยาลัยจำนวน 270 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าเจตนาในการบริจาคโลหิตกับพฤติกรรมการบริจาคโลหิตมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .59$) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรทำนายคือทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคัดยอยตามกลุ่มอ้างอิง กับตัวแปรเป้าหมายคือ เจตนาในการบริจาคโลหิต มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R = .64$ เมื่อวิเคราะห์เฉพาะผู้ที่ไปบริจาคจริง แต่ $R = .60$ เมื่อวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) โปมาซาลและแจคคาร์ดได้ศึกษาตัวแปรทำนายเพิ่มอีก 1 ตัวคือ เกี่ยวกับความรู้สึกทางจริยธรรม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบในข้อกระทงที่ว่า "โดยส่วนตัว ฉันรู้สึกว่าฉันมีจริยธรรมที่ไปบริจาคโลหิต" ซึ่งเป็นมาตรประเมิน 7 ช่วงตั้งแต่ เป็นไปได้อย่างมากที่สุดถึง เป็นไปไม่ได้มากที่สุด (1 ข้อ) ได้ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อเพิ่มตัวแปรนี้ เข้าไปแล้วเป็น $R = .69$ การวิเคราะห์ทั้ง 2 ลักษณะนี้สามารถครอบคลุมเนื้อหาที่เป็นตัวแปรภายนอกอื่น 10 ตัวแปรด้วยหมายความว่า ตัวแปรภายนอก (เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม, ประสิทธิภาพการบริจาค, อายุ, ความต้องการเป็นต้น) จะมีผลต่อพฤติกรรมการบริจาคโลหิตต่อเมื่อตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อเจตนาในการช่วยเหลือคือการบริจาคโลหิต นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ความเชื่อ พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบทางลบสามารถจำแนกผู้ที่มีเจตนาและไม่มีเจตนาในการบริจาคโลหิตได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

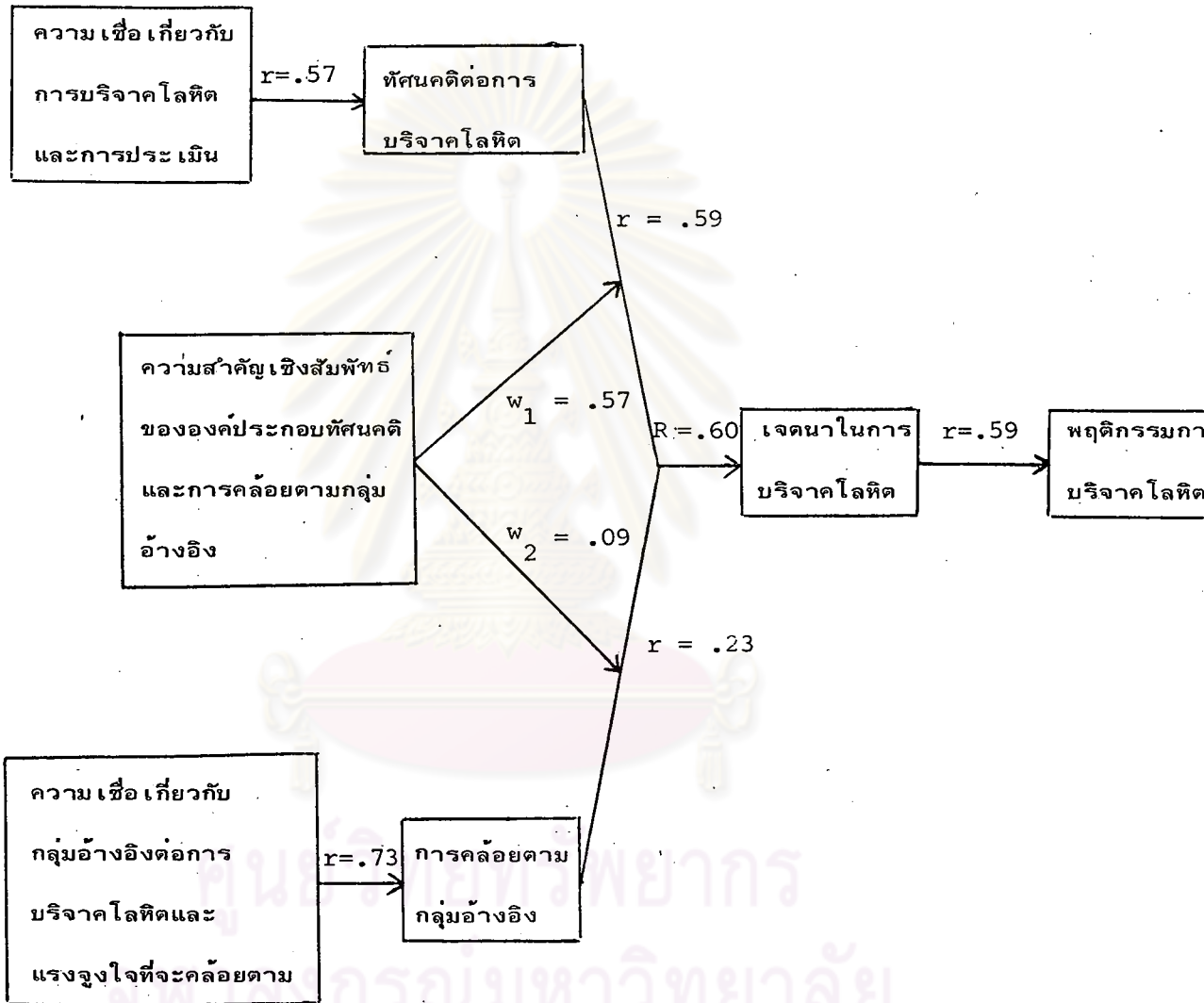
ตารางที่ 3 แสดงค่ามัชฌิม เลขคณิตของคะแนนความเชื่อและการประเมินของผู้ที่ระบุว่า เจตนา กับผู้ที่ระบุว่าไม่เจตนาไปบริจาคโลหิต

ผลกระทบของการบริจาค โลหิต	ค่ามัชฌิมของความเชื่อ		ค่าเฉลี่ยการประเมิน	
	(เป็นไปได้- เป็นไปไม่ได้)		(ดี- เลว)	
	เจตนา	ไม่เจตนา	เจตนา	ไม่เจตนา
1. เจ็บ	-1.26*	-0.45	-0.92	-1.06
2. ได้พบปะบุคคลที่มีไมตรี	1.16	0.70	2.28	2.19
3. รู้สึกพึงพอใจตนเอง	2.21	1.64	2.43	2.28
4. ช่วยให้ฉันได้ใช้โลหิตฟรีในอนาคต	1.77	1.26	2.35	1.77
5. รู้สึกกังวล	-0.90*	-0.02	-1.13	-1.37
6. ทำให้ฉันรู้สึกสดชื่นขึ้น	1.86	1.16	0.73	0.50
7. ทำให้ฉันรู้สึกเหนื่อย	-0.21*	0.62	-0.88	-1.13
8. ใช้เวลามากเกินไปในการบริจาค	-1.43**	-0.47	-1.17	-1.31
9. ทำให้ฉันรู้สึกวิ่งเวียน เป็นลม	-1.06***	0.12	-1.36	-1.56
10. รู้สึกว่าได้ช่วยเหลือบุคคลอื่น	1.77	1.16	2.14	1.83

*p < .10, **p < .05, ***p < .01

จากตารางที่ 3 จำนวนผู้มีเจตนาเท่ากับ 155 คน และผู้ไม่เจตนาเท่ากับ 101 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีก 14 คน ตัดออกจากการวิเคราะห์นี้ เนื่องจากตอบไม่แน่นอนคือ ตอบ 0 ในมาตรวัดที่มีตั้งแต่ -3 ถึง +3 และข้อมูลนี้ยังแสดงให้เห็นด้วยว่า กลุ่มที่มีเจตนาและไม่เจตนา มีความเชื่อไม่แตกต่างกันว่าการบริจาคโลหิตนี้ส่งผลทางบวกมาให้

สรุปผลการศึกษา เป็นรูปได้ดังนี้

ทางด้านการศึกษา สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Sumwung Pitayanuwat 1976)

ได้สร้างมาตรวัดทัศนคติและเจตนาของนักเรียนที่มีต่อการประกอบพฤติกรรม โดยใช้ทฤษฎีเจตนาเชิงพฤติกรรมของฟิชไบน์ (Fishbein's Theory of Behavioral Intention) และคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ การประเมินของครูเกี่ยวกับเจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และตัวแปรภายนอก 2 ตัว คือ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และทัศนคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยนำไปวิจัยกับเด็กเกรด 7 ใน 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 227 คน ในมลรัฐมินนิโซตา ได้ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงค่าสหสัมพันธ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย และสหสัมพันธ์พหุคูณของทัศนคติต่อการประกอบ
พฤติกรรมเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ (A_{mact}) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ต่อการทำนาย
เจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ (MAI) และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาใฝ่
สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ (MAI) กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ (MA)
และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการประเมินของครูเกี่ยวกับเจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์
(EMAI) กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ (MA) โดยจำแนกตาม เพศ เชื้อชาติ
ระดับความสามารถ โรงเรียน และรวมทั้งหมด

กลุ่ม	N	Corr.Coeff		Regression Coeff R			r_{MAI-MA}	$r_{EMAI-MA}$
		A_{mact} -MAI	SN-MAI	A_{mact}	-MAI	SN-MAI		
เพศ								
ชาย	126	.55**	.31**	.13**	.02	.56**	.29**	.33**
หญิง	101	.59**	.31**	.13**	.02	.60**	.28**	.16**
เชื้อชาติ								
ผิวขาว	177	.61**	.31**	.14**	.01	.61**	.44**	.31**
ผิวดำ	37	.40**	.31**	.08	.04	.44**	.12	.00
อินเดียแดงและ								
ชาวตะวันออก	13	.70**	.47**	.17**	.05	.72*	.16	.10
ระดับความสามารถ								
ต่ำ	60	.50**	.47**	.09**	.05*	.55**	.22*	.02
กลาง	99	.51**	.39**	.11**	.05*	.56**	.31**	.21**
สูง	68	.62**	.13	.15**	-.02	.63**	.33	.35**

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลุ่ม	N	Corr. Coeff		Regression Coeff		R	r_{MAI-MA}	$r_{EMAT-MA}$
		A_{mact}	-MAI SN-MAI	A_{mact}	-MAI SN-MAI			
โรงเรียน								
จอร์แดน								
จูเนียร์ ไฮสกูล	82	.46*	.20*	.10**	.00	.46**	.31**	.38**
แอนวาติน มิดเดิล	80	.70**	.35**	.17**	.01	.70**	.32**	.25*
เซนต์รัล จูเนียร์								
จูเนียร์ ไฮสกูล	65	.13**	.37**	.09**	.07*	.46**	.46**	.36**
รวม	227	.57**	.31**	.13**	.02	.57**	.34**	.26**

* P < .05

** P < .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่าตัวแปรทำนายคือองค์ประกอบทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ (A_{mact}) และองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสององค์ประกอบ 3 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถระดับต่ำและกลาง กับกลุ่มนักเรียนโรงเรียนเซนต์รัล จูเนียร์ ไฮสกูล แต่กลุ่มพิวตาพบว่าสัมประสิทธิ์ถดถอยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสององค์ประกอบ ในกลุ่มอื่น ๆ นั้น ปรากฏว่าองค์ประกอบทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติทุกกลุ่ม และองค์ประกอบนี้มีค่าสหสัมพันธ์กับ เจดนาไฟ์สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกกลุ่มด้วย สำหรับองค์ประกอบด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในกลุ่มอื่น ๆ นั้นพบว่าสัมประสิทธิ์ถดถอยไม่มีนัยสำคัญทุกกลุ่ม แม้ว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะมีค่าสหสัมพันธ์กับ เจดนาไฟ์สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถสูง อย่างไรก็ตามพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของทั้งสององค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติทุกกลุ่มย่อย และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .57 ($p < .01$) แสดงว่า 32 % ของความแปรปรวนของ เจดนาไฟ์สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ทำนายได้จากองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ข้อมูลสนับสนุนทฤษฎีที่ว่า เจตนาสามารถทำนายได้จากองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และพบอีกว่า องค์ประกอบทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมคตินศาสตร์มีบทบาทต่อ เจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์มากกว่าองค์ประกอบด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งคล้ายกับผลการศึกษาของโพมาแซล (Pomazal 1974) ที่พบว่าความคาดหวังของกลุ่มบุคคลอ้างอิงไม่มีอิทธิพลต่อเจตนาในการบริจาคนิสิต และสรุปว่าองค์ประกอบทัศนคติ เป็นตัวแปรสำคัญของเจตนาในการบริจาคนิสิต

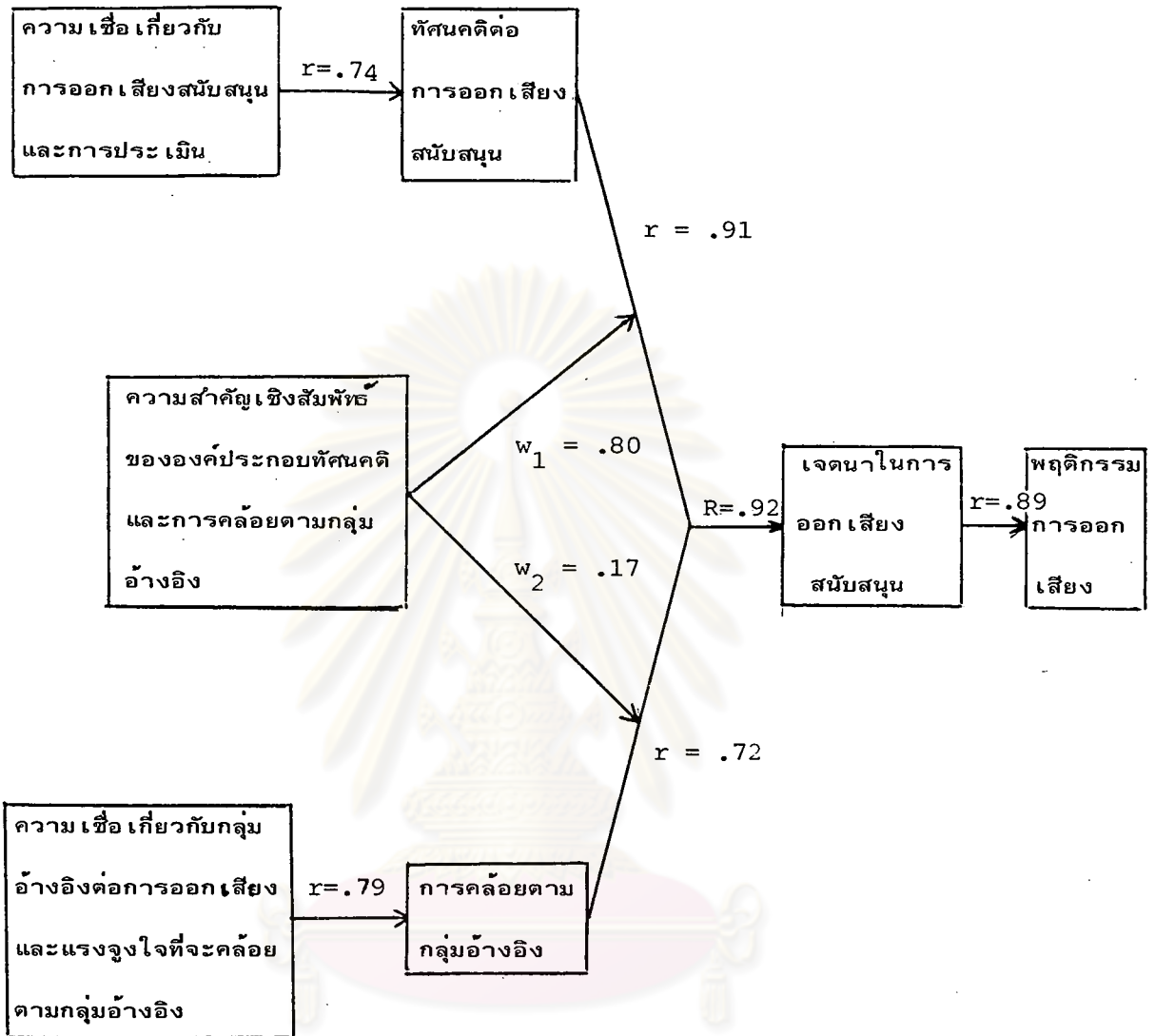
นอกจากนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ยังพบอีกว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญสูงกับการประเมินของครู เกี่ยวกับพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ กล่าวคือมีค่า .74 .76 .73 และ .76 เมื่อให้ทัศนคติที่มีต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ และทัศนคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าคงที่ตามลำดับ

การวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล นำไปใช้ทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ได้กว้างขวาง คือ การศึกษาวิจัยของชเลเยล ครอว์ฟอร์ด และแซนบอร์น (Schlegel Crawford and Sanborn 1977 : 421-430) โดยนำทฤษฎีนี้ไปศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าของวัยรุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และตั้งสมมติฐาน 2 ข้อ คือ 1. การทำนายเจตนาในการดื่มเหล้าจะทำนายได้ลดลงเมื่อ การวัดองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงไม่สอดคล้องกับเจตนาเชิงพฤติกรรมในปัจจุบันที่เกี่ยวกับชนิดของเหล้า และสภาพการณ์แวดล้อม โดยศึกษากับนักเรียนชายจำนวน 196 คน 2. ใช้วิธีการวัดตัวแปรภายนอก ตามระบบเชิงทำนายมัลติแวนริเอทของเจสเซอร์ (Jessor's multivariate predictive system) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่มีเจตนาในการดื่มเหล้าโดยตรง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนชาย 417 คน ผลปรากฏว่าข้อมูลจากการศึกษาสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ สนับสนุนทฤษฎีและแสดงว่านำไปใช้ศึกษาพฤติกรรมกลุ่มใหม่นี้ได้ สมมติฐานในการศึกษากลุ่มแรกสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ (Ajzen and Fishbein 1973; Davidson and Jaccard 1975) ที่ว่าการทำนายเจตนาจะทำนายได้ลดลง เมื่อตัวแปรทำนายไม่สอดคล้องกับปัจจัยที่ใช้วัดเจตนา ในที่นี้คือชนิดของเหล้าและสภาพการณ์ สำหรับกลุ่มที่สอง ข้อมูลที่ได้

แสดงให้เห็นว่าวิธีการนี้ช่วยอธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้เล็กน้อย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบ ทศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่นำมาใช้ทำนายเจตนาของบุคคลตามทฤษฎีของ 피ชไบน์ใช้ได้

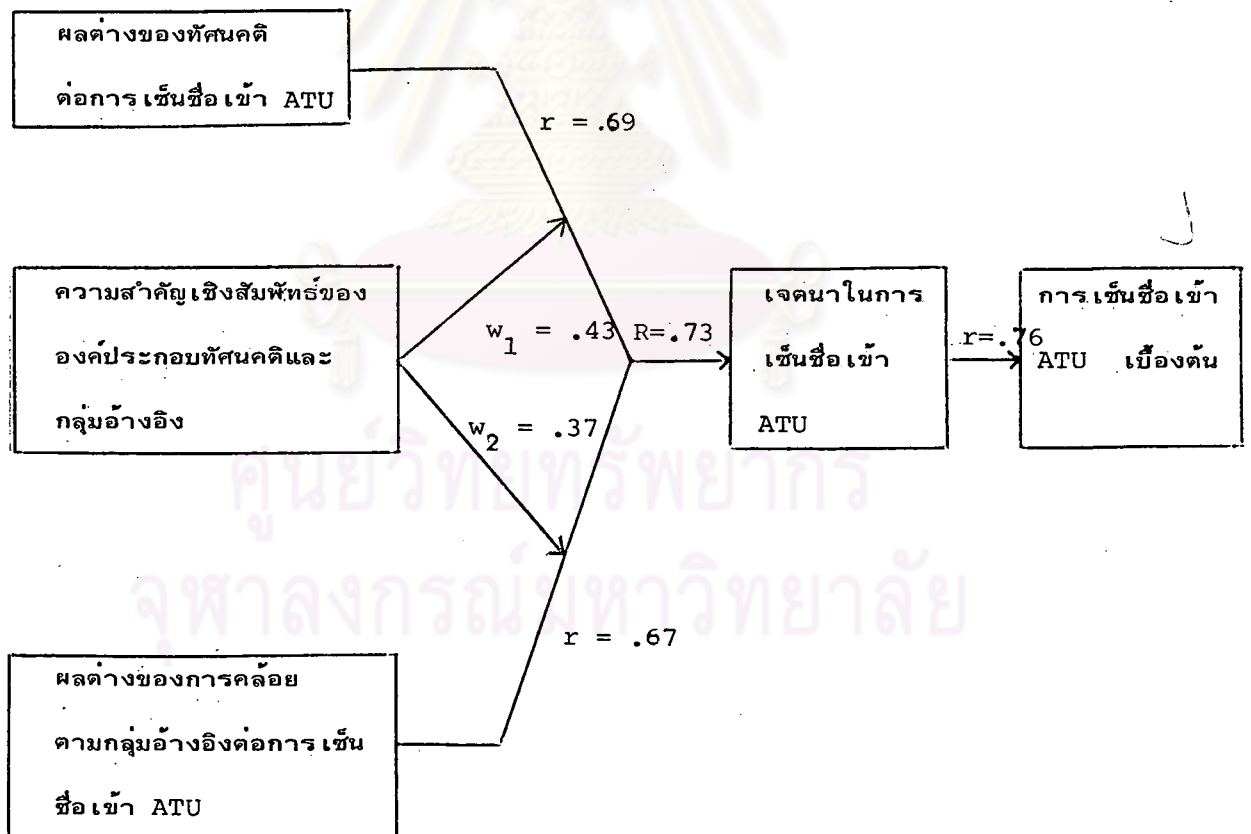
ในปี ค.ศ.1978 คาร์อล โบว์แมน (Carol Bowman) ศึกษาประชามติในเรื่องการป้องกันปรมาณูของรัฐโอเรกอน ซึ่งเป็นการสำรวจประชามติเพื่อกำหนดเขตปลอดภัยในการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานปรมาณู โดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Bowman and Fishbein, 1978 cited by Ajzen and Fishbein, 1980 : 209-210) ซึ่งเริ่มจากการสำรวจความเชื่อที่เด่นชัด (Salient belief) และพากลุ่มอ้างอิง จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เชื่อถือได้ 19 คนทางโทรศัพท์ ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากบทความหนังสือพิมพ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ได้ความเชื่อที่เด่นชัด 20 ความเชื่อ และมีกลุ่มอ้างอิง 7 กลุ่ม นำมาสร้างแบบสำรวจมาตรฐาน วัดเจตนาที่จะสนับสนุนกฎหมายป้องกันพลังงานปรมาณูของรัฐโอเรกอน ฉบับที่ 9 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการลงประชามติ โดยวัดตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ ทศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่สนับสนุนกฎหมายฉบับนี้ ความเชื่อว่าการออกเสียงสนับสนุนนำไปสู่ผลกระทบ 20 ประการนั้น ความเชื่อที่มีต่อความเห็นของกลุ่มอ้างอิง ที่คิดว่าผู้ตอบควรออกเสียงสนับสนุน รวมทั้งประเมินผลกระทบ และแรงจูงใจที่จะทำตามกลุ่มอ้างอิงด้วย หลังการออกเสียงหนึ่งสัปดาห์ ได้ใช้โทรศัพท์ติดตามผู้ตอบแบบสำรวจ เพื่อดูผลพฤติกรรมการออกเสียง ผลปรากฏว่าจากจำนวน 89 คนที่ตอบแบบสำรวจนั้น 39 คนสนับสนุน 38 คนคัดค้าน 4 คนไม่ออกเสียง 4 คนปฏิเสธที่จะแจ้งให้ทราบ และอีก 4 คนติดตามไม่ได้

ผลการศึกษาคั้งนี้ ให้ข้อสนับสนุนทฤษฎีอีกเช่นกัน กล่าวคือ เจตนาของบุคคลในการออกเสียงสนับสนุนกฎหมายนี้ สามารถทำนายพฤติกรรมการออกเสียงจริง ๆ ได้ในระดับสูง ($r = .89$) และการแสดงเจตนาที่สัมพันธ์กันอย่างมากกับทศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการออกเสียงสนับสนุนเรื่องนี้ ($R = .92$) และแสดงความสัมพันธ์โดยสรุปได้ดังรูปต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิชไบน์ ไอเซน และแมคอาร์เธอร์แลนด์ (McArdle 1972 cited by Ajzen and Fishbein 1980 : 218-223) ศึกษาเจตนาของผู้ติดสุราในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา (Alcoholic Treatment Unit : ATU) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายติดสุรา 160 คน อายุระหว่าง 20 ถึง 65 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการช่วยเหลือผู้ติดสุราของหน่วยรักษาผู้ติดสุรา หลังจากนั้นจึงแจกแบบสำรวจ เพื่อวัดเจตนาในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา วัดทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา ซึ่งกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ ภรรยา (ภรรยาเก่า) แพทย์ พ่อ-แม่ พระ และเพื่อนสนิท เมื่อตอบแบบสำรวจแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะได้รับข้อเสนอขึ้นต้นในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกเขียนวงกลมรอบคำว่า "เข้า" หรือ "ไม่เข้า" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปด้วยรูปดังนี้

ผลปรากฏว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเต็มใจที่จะเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา และพบว่า เจตนาในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเซ็นชื่อสูง และองค์ประกอบ ทั้งสองของทฤษฎี ก็สามารถทำนายเจตนาได้สูง ข้อมูลนี้แสดงว่าการเปลี่ยนทัศนคติต่อการเซ็นชื่อหรือไม่เซ็นชื่อ ควรมีอิทธิพลต่อเจตนาในการเซ็นชื่อพอ ๆ กับพฤติกรรมกรรมการเซ็นชื่อจริง ๆ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจความเชื่อที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของ พฤติกรรมการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดสุรา ซึ่งผู้วิจัยคณะนี้ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในการชักชวนผู้ ติดสุราให้เข้ารักษาในหน่วยรักษาผู้ติดสุราได้สำเร็จ โดยสามารถทำให้ผู้ที่เซ็นชื่อ "เข้า" ATU เบื้องต้น เซ็นชื่อเข้า ATU จริง ๆ ถึง 82.5 % และผู้ที่เลือกวงกลมว่า "ไม่เข้า" ในการเซ็น ชื่อเข้า ATU เบื้องต้นนั้นเปลี่ยนพฤติกรรม มาเซ็นชื่อเข้า ATU จริง ๆ ภายหลังการทดลองถึง 13.7 % ในจำนวนนี้ เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มย่อยในการทดลอง กลุ่มที่ได้รับการชักชวนให้เข้าหน่วย ATU ด้วยข้อความเชื่อที่ประกอบด้วยข้อความทางบวก พบว่าทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมได้ 20 % สำหรับกลุ่มที่ได้รับการชักชวนด้วยข้อความเชื่อที่ประกอบด้วยข้อความทางลบ ปรากฏว่าทำให้เปลี่ยน พฤติกรรมได้ 30 %

ต่อมาในปี ค.ศ.1982 อากิโรวัว (Akiwowa 1982 : 5023A) นำทฤษฎี ของฟิชไบน์ (Fishbein 1967) ไปใช้ทดสอบและศึกษาการทำนายพฤติกรรมในวัฒนธรรม ไนจีเรีย โดยศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อประโยชน์ของการใช้บริการการปรึกษาในมหาวิทยาลัย ไนจีเรีย จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการการปรึกษาของนักศึกษา และวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม ต่อการใช้ประโยชน์ของบริการการปรึกษา ที่มีการกำหนดสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง สามารถ จะทำนายพฤติกรรมที่กระทำจริงต่อบริการการปรึกษาในมหาวิทยาลัยได้

แมนสตีต ไพรฟิต และสมาร์ท (Manstead Proffitt and Smart 1983 : 657-671) นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลไปใช้ทำนายและทำความเข้าใจพฤติกรรมการให้นมทารก แรกเกิด โดยการวัดทัศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และเจตนาในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา กับนมผง ของหญิงมีครรภ์ก่อนคลอดบุตร และติดตามพฤติกรรมการให้นมทารกของมารดาที่ปฏิบัติจริง ๆ

ความชัดเจนที่น่าสนใจในการวิจัยนี้คือ เป็นการศึกษาตัวแปรทำนายที่เป็นอิสระจากประสบการณ์เดิม เนื่องจากผลที่ได้จากการศึกษาความแตกต่างด้านทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตลอดจนเจตนาในการให้มทารกแรกเกิด ของกลุ่มมารดาที่เพิ่งมีครรภ์ครั้งแรก เป็นความแตกต่างที่ไม่ใช่ผลของประสบการณ์เดิม เกี่ยวกับการให้มทารกแรกเกิดแน่นอน ดังนั้นพฤติกรรมที่กระทำจริง หลังคลอด จึง เป็นผลของเจตนาเชิงพฤติกรรมก่อนคลอดบุตร และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หนักแน่น ไม่เกิดผลตามที่เซอร์แมน (Sherman 1980 : 219 cited by Manstead Proffitt and Smart 1983 : 659) สรุปรว่าความสอดคล้องระหว่างเจตนา กับพฤติกรรม อาจเกิดขึ้นเฉพาะ เมื่อเกิดพฤติกรรมหลังจากการวัดเจตนา หมายความว่า ข้อความที่ใช้วัดเจตนา นั้นเองส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่หนักแน่นระหว่างเจตนา กับพฤติกรรม จึงแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งจะได้ตอบแบบสอบถามสองฉบับ กับกลุ่มควบคุมที่ตอบแบบสอบถามฉบับเดียวหลังคลอด โดยกลุ่มทดลองประกอบด้วย หญิงมีครรภ์จำนวน 106 คนที่ไม่เคยมีบุตรมาก่อน กับหญิงมีครรภ์จำนวน 109 คน ที่เคยมีบุตรมาแล้ว สำหรับกลุ่มควบคุม เป็นหญิงมีครรภ์จำนวน 85 คนที่ไม่เคยมีบุตรมาก่อน เช่นกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า สนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมาก กล่าวคือตัวแปรทำนาย ซึ่งในที่นี้คือ ความแตกต่างด้านทัศนคติและความแตกต่างด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (ได้จากการนำคะแนนเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมผง ลบออกจากคะแนนการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา) สามารถทำนายตัวแปรเกณฑ์คือ เจตนาเชิงพฤติกรรมได้ถึง 59.8 % (R = .773) ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงมีครรภ์ครั้งแรก และทำนายได้ 59.6 % (R = .772) ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงมีครรภ์ที่เคยมีบุตรมาแล้ว โดยที่องค์ประกอบทัศนคติจะมีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมมากกว่า องค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในกลุ่มหญิงมีครรภ์ที่เคยมีบุตรมาแล้ว แต่องค์ประกอบทั้งสองจะมีน้ำหนักการทำนายพอ ๆ กันในกลุ่มหญิงที่มีครรภ์เป็นครั้งแรก นั่นคือมารดาที่มีประสบการณ์ตรงในการให้มทารกแรกเกิด มีแนวโน้มว่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับเจตนาสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับเจตนา (Manstead Proffitt and Smart 1983 : 662-664) สำหรับผลการวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบ การประเมินผลกระทบ ความเชื่อเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตลอดจนแรงจูงใจที่จะคล้อยตามระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงทารกด้วยนมมารดา กับกลุ่มที่เลี้ยงด้วยนมผง แตกต่างกันในหลายด้าน ทำให้ทราบความเชื่อ

พื้นฐานของหญิงชาวอังกฤษที่ควรนำไปใช้ประโยชน์ในการณรงค์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในด้านการให้
นมทารกแรกเกิด

ข. งานวิจัยในประเทศ

อัปษร เตียวตระกูลวัฒน์ (2522) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด และการคล้อย
ตามกลุ่มอ้างอิงของนักศึกษาครู โดยมุ่งศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการสร้างแบบ
จำลองทำนายพฤติกรรมเสพติดสุรา ยากระดุน กัญชา และเฮโรอีน โดยใช้ทฤษฎีเจตนาเชิง
พฤติกรรมของฟิชไบน์ (Fishbein's Behavioral Intention) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา
ระดับวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ๓ แห่ง จำนวน 1601 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าทัศนคติและการคล้อย
ตามกลุ่มอ้างอิง ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ 0.5014
และ 0.1532 ตามลำดับ ทัศนคติที่มีต่อการเสพยาเสพติดมีบทบาทในการทำนายพฤติกรรมเสพยา
เสพติดได้น้อยมาก

อัปษร เตียวตระกูลวัฒน์ อธิบายผลการวิจัยนี้ว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะเป็น
ตัวกำหนดหรือทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ หรือการดื่มสุรา จากสมการ แต่ไม่สามารถทำนาย
พฤติกรรมเสพยากระดุน กัญชา และ เฮโรอีนได้ อาจเป็นเพราะยาเสพติดชนิดหลัง ๆ นี้เป็นยา
เสพติดชนิดรุนแรง ซึ่งสังคมไม่ยอมรับ ดังนั้นจึงพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการคล้อยตาม
กลุ่มอ้างอิง ไม่สามารถสร้างสมการทำนายพฤติกรรมการเสพยาได้ นอกจากนั้น อัปษร เตียวตระกูลวัฒน์
ได้เพิ่มเติมว่า ผลการวิจัยนี้สนับสนุนความตรงของทฤษฎีเจตนาเชิงพฤติกรรมของฟิชไบน์ โดย
สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และดื่มสุราของนักศึกษาได้ แต่เมื่อทำการวิจัยถึงการใช้อยา
ชนิดที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ยากระดุน กัญชา และ เฮโรอีน พบว่าไม่สามารถสร้างแบบจำลองทำนาย
พฤติกรรมได้ จึงพลสรุปได้ว่าควรใช้ทฤษฎีนี้กับการวิจัยในเรื่องที่เป็นกลาง เพราะจะได้คำตอบ
ชัดเจน เพียงพอที่จะสร้างแบบจำลองทำนายพฤติกรรมได้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระดับและการเปลี่ยนแปลง
ทัศนคติต่อวิชาชีพครู และเจตนาในการประกอบอาชีพครูระหว่างนิสิตครูศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่มี

ภูมิหลังต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูตามแนวทฤษฎีทัศนคติของพิชโบน ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้วัดทัศนคติและเจตนาในการเป็นครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 3 ครั้งคือ ครั้งแรกนิสิตมีฐานะเป็นผู้สมัครสอบที่ผ่านการสอบข้อเขียน เพื่อรอการสอบสัมภาษณ์ ครั้งที่ 2 หลังจากเรียนในคณะครุศาสตร์มาแล้ว 1 ภาค และระยะที่ 3 หลังจากเรียนในคณะครุศาสตร์มาแล้ว 2 ภาค นำข้อมูลมาวิเคราะห์ระดับทัศนคติและเจตนาในการเป็นครู ตลอดจนตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบระดับทัศนคติและเจตนาในการเป็นครู ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรดังกล่าว ระหว่างนิสิตที่มีภูมิหลังต่างกัน โดยสถิติการทดสอบค่าทีและเอฟ ตามความเหมาะสม ปรากฏข้อค้นพบที่สำคัญโดยสรุปดังนี้

1. โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตใหม่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับ "ดี" มีความตั้งใจจะประกอบอาชีพครูอยู่ในระดับ "มาก" และมีการคล้อยตามกลุ่มอยู่ในระดับ "ปานกลาง"
2. ตัวแปรภูมิหลังที่มีผลต่อระดับทัศนคติต่อวิชาชีพครู ได้แก่ เพศ เขตที่ตั้งโรงเรียนที่สำเร็จชั้น ม.ศ.5 และการมีญาติเป็นครู
3. ตัวแปรภูมิหลังที่มีต่อระดับเจตนาในการประกอบอาชีพครู ได้แก่ เพศ และการมีญาติเป็นครู
4. ตัวแปรภูมิหลังที่มีผลต่อระดับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ ภูมิลำเนา ขนาดครอบครัว และการมีญาติเป็นครู
5. ตัวแปรภูมิหลังที่มีได้มีผลต่อตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งเลย (ทัศนคติต่อวิชาชีพครู เจตนาในการประกอบอาชีพครู หรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง) ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ลำดับการเกิด ประเภทโรงเรียนที่สำเร็จชั้น ม.ศ.5 โปรแกรมที่สำเร็จ ม.ศ.5 ประเภทผู้อุปการะ ประเภทผู้ที่อยู่อาศัยด้วย และการมีประสบการณ์การเรียนระดับอุดมศึกษามาก่อน
6. โดยส่วนรวมนิสิตครุศาสตร์มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูและเจตนาในการประกอบวิชาชีพครูลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

7. ตัวแปรภูมิหลังที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อวิชาชีพครู

7.1 ในระหว่างหนึ่งภาคเรียน ได้แก่ ประเภทผู้ปกครอง อันดับการเลือกและขนาดครอบครัว

7.2 ในระหว่างสองภาคเรียน ได้แก่ ภูมิลำเนา และอันดับการเลือก

8. ตัวแปรภูมิหลังที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเจตนาในการประกอบวิชาชีพครู

8.1 ในระหว่างหนึ่งภาคเรียน ได้แก่ ภูมิลำเนา อาชีพของบิดามารดา และเขตที่ตั้งโรงเรียน

8.2 ในระหว่างสองภาคเรียน ได้แก่ ขนาดครอบครัว ประเภทโรงเรียนที่สำเร็จชั้น ม.ศ.5 ประเภทผู้ปกครองและแค้มเฉลี่ยสะสมระดับ ม.ศ.5

9. ตัวแปรภูมิหลังที่มีได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติหรือเจตนาในการประกอบวิชาชีพครูเลย ไม่ว่าจะระหว่างเท่าใดก็ตาม ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด โปรแกรมที่สำเร็จชั้น ม.ศ.5 ประเภทผู้อยู่อาศัยด้วย การมีญาติเป็นครู การมีประสบการณ์เรียนระดับอุดมศึกษามาก่อน และปริมาณเงินประจำเดือน

ผลการวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงความตรงของทฤษฎีและการนำทฤษฎีไปใช้ศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างชัดเจน เป็นมาตรฐาน ผลการวิจัยได้ข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลด้วย ผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษา

3. เพื่อศึกษา เจตนา เชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนว
ในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษา
4. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน
กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนของนักเรียน
มัธยมศึกษา ในการทำนายเจตนา เชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวใน
โรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตนา เชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับ
อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษา กับพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษา
กับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษา
6. เพื่อ เปรียบ เทียบความ เชื่อ การประ เหมินผลกรรม และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่ม
อ้างอิง ระหว่างกลุ่มที่ระบุว่า มีเจตนา กับกลุ่มที่ระบุว่า ไม่มีเจตนา เชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการ
ปรึกษา
7. เพื่อ เปรียบ เทียบความ เชื่อ การประ เหมินผลกรรม และแรงจูงใจที่คล้อยตามกลุ่ม
อ้างอิงระหว่างกลุ่มที่ระบุว่า เคย ใช้บริการการปรึกษา กับกลุ่มที่ระบุว่า ไม่เคย ใช้บริการการปรึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. ทัศนคติต่อการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ประกอบกับการ
คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน สามารถทำนายตัว
แปรเกณฑ์คือ เจตนาเชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนได้
อย่างมีนัยสำคัญ
2. เจตนาเชิงพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน
กับพฤติกรรมในการ ใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

ก. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526
สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่โรงเรียนในโครงการ
มัธยมแบบประสม

ข. ตัวแปรในการศึกษา

1. การศึกษาการใช้ทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำนายเจตนา
เชิงพฤติกรรม

ก) ตัวแปรทำนาย ได้แก่

(1) ทัศนคติต่อการใช้บริการการศึกษากับอาจารย์แนะแนวใน
โรงเรียน

(2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการศึกษากับ
อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน

ข) ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่

(1) เจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษากับอาจารย์
แนะแนวในโรงเรียน

2. การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการ
ศึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน และพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษากับอาจารย์แนะแนว
ในโรงเรียน

3. การศึกษา ความแตกต่างของค่ามัธยิม เลขคณิต ของความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม
การประเมิณผลกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ระหว่าง
กลุ่มที่ระบุว่าไม่มีเจตนา กับไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา และระหว่างกลุ่มที่ระบุว่าเคยกับ
ไม่เคยใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ได้จากการวัด ความเชื่อ ทศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และ เจตนา เชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษาภัยอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน เป็นสิ่งที่นักเรียนตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริง

คำจำกัดความ

ก ทศนคติต่อพฤติกรรม หมายถึงการตัดสินใจเชิงอัตนัยของบุคคลว่าการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ดีหรือเลว ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธีคือ

1. การวัดทศนคติต่อพฤติกรรม ด้วยการประเมินความรู้สึกในลักษณะของความชอบ-ไม่ชอบ หรือ ดี-เลว จากมาตราจำแนกความหมาย (Ajzen and Fishbein 1980 : 54)
2. การวัดทศนคติต่อพฤติกรรม โดยการทำนายจากผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความหนักแน่นของความเชื่อที่เด่นชัดเกี่ยวกับพฤติกรรม กับ การประเมินผลกรรมของบุคคล

เขียนแทนด้วยสมการได้ดังนี้

$$A_B = f \left[\sum_{i=1}^n b_i e_i \right]$$

ข การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง ความน่าจะเป็นโดยอัตนัยของบุคคลที่มีต่อผู้อื่นที่เขาให้ความสำคัญ โดยรับรู้ว่ามีผู้อื่นอ้างอิงถึงนั้นคิดว่า เขาควรหรือไม่ควร แสดงการกระทำที่ระบุนั้น ๆ ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธีคือ

1. การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จากการประเมินความเชื่อของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความคิดของบุคคลส่วนมากที่มีความสำคัญต่อตัวเขา
2. การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จากการทำนายผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความเชื่อที่เด่นชัดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

เขียนแทนด้วยสมการได้ดังนี้

$$SN = f \left[\sum_{i=1}^m NB_i \quad Mc_i \right]$$

ค เจตนาเชิงพฤติกรรม หมายถึง ความน่าจะเป็นโดยอ้อมของบุคคลว่า เขาจะแสดงการกระทำที่ระบุในคำถามเพียงใด ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธีคือ

1. การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม จากการถามให้นักเรียนระบุเจตนาเชิงพฤติกรรมในลักษณะของความน่าจะเป็นตามความคิดของนักเรียน โดยใช้การประมาณค่าจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด
2. การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม การทำนายจากผลการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ซึ่งแสดงด้วยสมการได้ดังนี้

$$I = f [w_1 A_B + w_2 SN]$$

ง บริการการศึกษาในโรงเรียน หมายถึง บริการที่อาจารย์แนะแนวทำหน้าที่เป็นนักจิตวิทยาการศึกษา (Counselor) เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม (ประมาณ 8 คน) ทั้งในเรื่องของการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว อันเป็นกระบวนการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์แนะแนวกับนักเรียนที่ดำเนินไปเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

จ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่เคยเข้าโครงการมัธยมแบบประสม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อช่วยให้ทราบว่า ทักษะคิดและกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน
2. ช่วยให้เห็นว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมากน้อยเพียงใด
3. ช่วยให้เห็นว่า กลุ่มบุคคลใดบ้าง เป็นกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียน
4. ช่วยให้เห็นว่านักเรียนมีทัศนคติต่อการใช้บริการการศึกษาที่อาจารย์แนะแนวในโรงเรียนอย่างไร
5. เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบริการการศึกษาในโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย